

Hyvinvointikertomus ja - suunnitelma

2025-2029

TAMMELA

Sisältö

Johdanto

I Hyvinvointikertomus

Väestö ja toimeentulo

HYTE-kerroin

TEAviisari

Hyvinvointitieto ikäryhmittäin

II Hyvinvointisuunnitelma 2025-2029

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

Kulttuurihyvinvointisuunnitelma

Johdanto

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on kunnanvaltuuston hyväksymä asiakirja, joka sisältää kuntalaisten hyvinvointitiedon tarkastelun sekä suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointitietoa sekä hyvinvointisuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain hyvinvointiraportissa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä tehdään laaja-alaisena yhteistyönä kunnan kaikilla toimialoilla sekä yhteistyössä seutukunnallisten ja maakunnallisten toimijoiden kanssa. Kuntatoimijat ovat olleet mukana Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmien laatimisessa. Maakunnallisen tason suunnitelmat tarjoavat yhtenäisiä linjoja myös kunnissa tehtävälle hyvinvointityölle.

Tammelan kunnan hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2025–2029 on laadittu yhteistyössä kunnan laajan hyvinvointityöryhmän sekä ydinhyvinvointityöryhmän kanssa. Laajassa hyvinvointityöryhmässä on jäseniä kunnan kaikilta toimialoilta, kunnanvaltuustosta, kolmannelta sektorilta sekä hyvinvointialueelta. Suunnitelman laatimisessa on kuultu myös kuntalaisia paikallisen tiedonkeruun muodossa.

Hyvinvointisuunnitelman teemat ovat asetettu kuntastrategian mukaisesti ja tavoitteet nojaavat saatavilla olevaan hyvinvointitietoon ja paikallisiin hyvinvointiin kytkeytyviin ilmiöihin. Hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman laatimisessa on huomioitu myös hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelma sekä yhteiset tavoitteet kantahämäläisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tämä esitys on tiivistetty versio Tammelan hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta. Kattavat hyvinvointitiedot löytyvät laajasta versiosta, joka saatavilla kunnan verkkosivuilla sekä osoitteessa [hyvinvointikertomus.fi](#)

Hyvinvointikertomu s

Hyvinvointikertomuksessa esitellään saatavilla olevaa tietoa terveydestä ja hyvinvoinnista.

Hyvinvointikertomuksen sisältö:

- Keskeiset muutokset toimintaympäristössä
- Tammelan väestö
- Kunnan terveydenedistämisasiivisuus
- Kuntalaisten hyvinvointitieto ikäryhmittäin
 - Indikaattorit, tilastot, paikallinen tiedonkeruu
- Hyvinvointisuunnitelman 2021-2025 toimenpiteiden toteuma

Kattavat tiedot löytyvät hyvinvointikertomuksen asiakirjaversiosta, tähän esitykseen on koottu osa hyvinvointia kuvaavista tiedoista.

Väestö ja toimeentulo

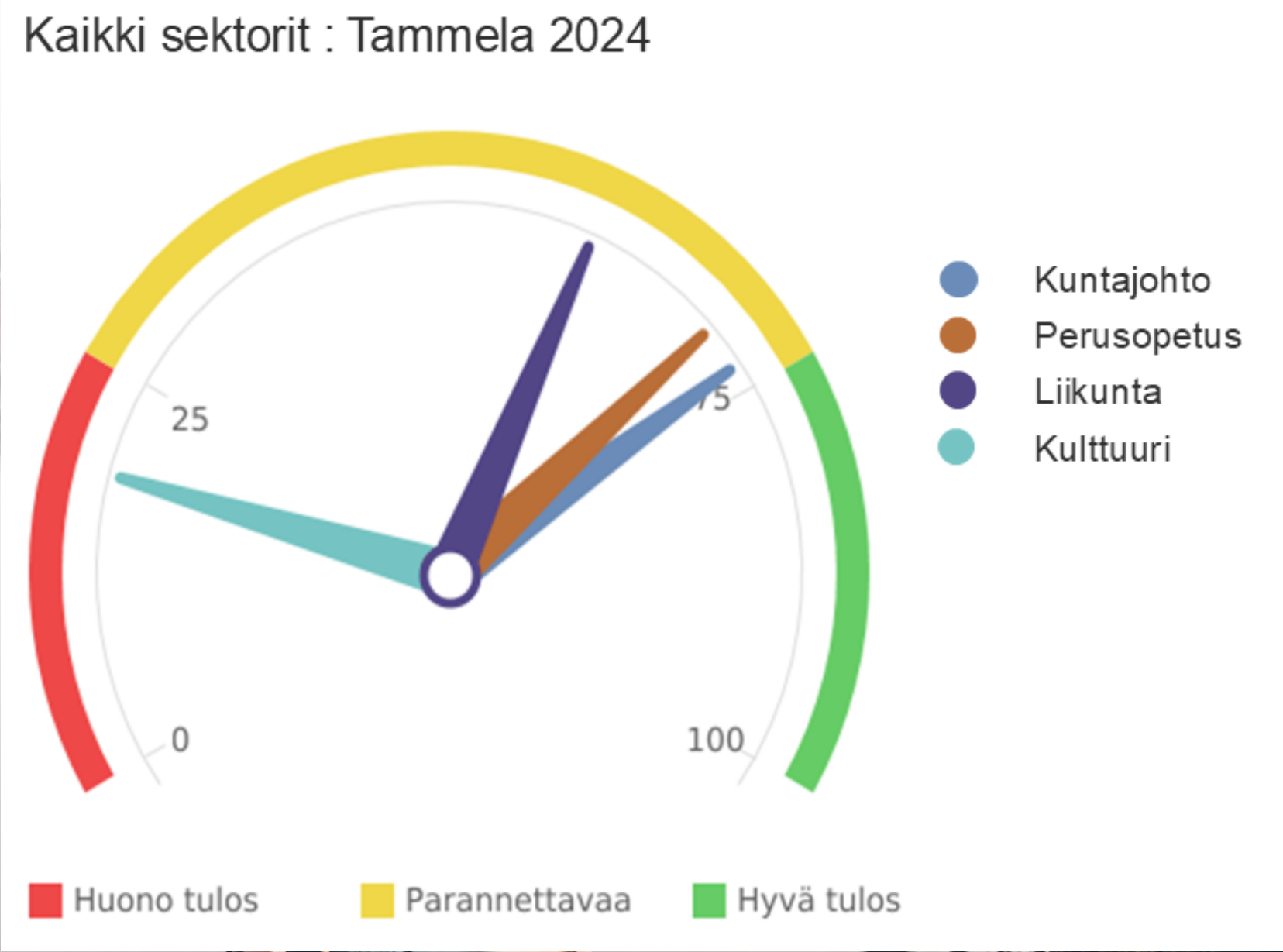
Väkiluku 5 832 ▶
65-vuotta täyttäneitä 1 780 ▲
Syntyneitä 40 ▲
Lasten pienituloisuusaste 8,6 % ▼
Kunnan yleinen pienituloisuusaste ▼
9,5 % ▲
Työttömiä työvoimasta 7 % ▶
Pitkäaikaistyöttömiä työttömistä 28,4 %

Indikaattoriarvon perässä oleva nuoli kuvaa kehityssuuntausta verrattuna viimeisintä arvoa viiden vuoden takaiseen arvoon. Mikäli sitä ei saatavilla, neljän tai kolmen vuoden takaiseen arvoon.

HYTE- kerroin

	2021	2022	2023	2024
HYTE-kerroin (0-100)	68	55	57	59
Prosessi-indikaattorien	85	52	59	71
keskiarvo	51	58	55	48
Tulosindikaattorien keskiarvo	115,	93,3	94,6	107,6
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	59,2	15,6	16,2	18,4
HYTE-kerroin, euroa / asukas				

	2021	2022	2023	2024	
Kaikki sektorit	56	53	54	56	►
Kuntajohto	50	..	73	..	▲
Perusopeus	60	..	70	..	▲
Liikunta	..	44	..	60	▲
Kulttuuri	50	..	19	..	▼

Lapset ja varhaisnuoret

Tuntee itsensä yksinäiseksi

5,7 % ▲

4. ja 5. luokan
oppilaista

Kanta-Häme 3,8 %

Koko maa 3,9 %

10,5 % ▼

4. ja 5. luokan
oppilaista

Kanta-Häme 14,1 %

Koko maa 12,7 %

Vähintään kaksi viikkoa kestänyttä masennusoireilua

20,7 % ▼

8. ja 9. luokan oppilaista

Kanta-Häme 26,1 %

Koko maa 21,4 %

8. ja 9. luokan oppilaista:

22,4 % ▲

on ylipainoisia

Kanta-Häme 20,2 %

Koko maa 17,4 %

27,1 % ▲

kokee terveydentilansa
keskinkertaiseksi tai huonoksi

Kanta-Häme 27,1 %

Koko maa 26,6 %

Käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta väh. kerran

12,8 % ▲

4. ja 5. luokan oppilaista

Kanta-Häme 7,6 %

Koko maa 5,5 %

Päivittäin tupakoi

6,4 % ▼

8. ja 9. luokan oppilaista

Kanta-Häme 5,7 %

Koko maa 5 %

Paljon vaikeuksia lukemisessa, laskemisessa tai kirjoittamisessa

9,2 % ▲

4. ja 5. luokan oppilaista

Kanta-Häme 4,4 %

Koko maa 3,7 %

Heikko fyysinen toimintakyky MOVE!-mittauksessa:

55,9 % ▲

5. luokan
oppilaista

Kanta-Häme 40,7 %

Koko maa 35,8 %

42 % ▼

8. luokan
oppilaista

Kanta-Häme 41,6 %

Koko maa 40,4 %

Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa:

88,4 % ►

4. ja 5. luokan
oppilaista

Kanta-Häme 88,3 %

Koko maa 88,8 %

90,5 % ▼

8. ja 9.
luokan
oppilaista

Kanta-Häme 95 %

Koko maa 95,2 %

Nuoret aikuiset ja työikäiset

**Koulutuksen ulkopuolelle jääneet
17-24-vuotiaat vastaavan ikäisistä**

4,6 % ▲

Kanta-Häme 8,0 %

Koko maa 8,2 %

**Nuorisotyöttömät, 18-24-
vuotiaasta työvoimasta**

8,9 % ▲

Kanta-Häme 13,2 %

Koko maa 13,2 %

**Toimeentulotukea saaneet 18-24-
vuotiaat, vastaavan ikäisestä**

**väestöstä
3,6 % ▼**

Kanta-Häme 15,2 %

Koko maa 13,2 %

**Sairastavuusindeksi,
ikävakioitu**

87,9 ►

**Mielenterveysperusteisesta
sairauspäivärahaa
saaneet 25-64-vuotiaat / 1
000 vastaavan ikäistä**

23,6 % ▲

Kanta-Häme 31,5

Koko maa 32,5 %

**Toimeentulotukea
pitkäaikaisesti saaneet 25-
64-vuotiaat, vastaavan
ikäisestä väestöstä**

0,9 % ▼

Kanta-Häme 2,4 %

Koko maa 2,4 %

**Pitkäaikaistyöttömien
osuus
työttömistä**

28,4 % ►

Kanta-Häme 31,4 %

Koko maa 33,6 %

Ikäihmise

t

Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet, vastaavan ikäisestä väestöstä

0,6 % ▼

Kanta-Häme 1,2 %

Koko maa 1,3 %

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitotaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä
262,2 ▼

Kanta-Häme 296,4

Koko maa 326,8

Kaikki ikäryhmät

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa

59,4 % ▶

Kanta-Häme 53,3 %
Koko maa 54,3 %

Hyvinvointi -indikattori

115 ▲

Mielenterveysindek si, ikävakioitu

60,8 ▼

Sairastavuusindeks i, ikävakioitu

87,9 ▶

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset

4,8 ▲
/ 1 000 asukasta

Kanta-Häme 7,6 / 1 000 asukasta
Koko maa 8,1 / 1 000 asukasta

Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 % alkoholina

2,6 ▲

Kanta-Häme 6,5 litraa
Koko maa 6,1 litraa

Hyvinvointisuunnitelma 2025-2029

Hyvinvointisuunnitelma koostuu

- Kaikkia ikäryhmiä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma
- Kulttuurihyvinvointisuunnitelma

Erillisinä julkaistavat suunnitelmat:

- Seudullinen ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma EHKÄPÄ
- Tammelan kunnan tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja osallisuusuunnitelma

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ovat jaettu kolmen teeman alle:

Hyvinvointia luonnon keskellä

Tammelassa kuntalaiset voivat hyvin ja saavat voimaa luonnosta ja liikkumisesta. Keskeistä on kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen, huomioiden niin mielen hyvinvoinnin ja elintavat kuin ympäröivän luonnon merkityksen.

Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kunnan keskeisimmistä perustehtävistä ja rakenteiden sekä tiedonkulun tulee olla kunnossa, jotta saadaan aikaan vaikuttavuutta.

Aktiivinen ja yhteisöllinen arki

Aktiiviset kuntalaiset ja kolmas sektori ovat Tammelan onnistumisen edellytykset. Kestävän yhteistyön tekeminen sekä osallisuuden turvaaminen tukevat hyvinvointia.

Tavoitteet:

Tuetaan mielen hyvinvointia

Tuetaan kuntalaisia omaksumaan ja ylläpitämään terveellisiä elintapoja ja monipuolista ravitsemusta

Pidetään huolta luonnosta, jotta se pysyy myös jatkossa hyvinvoinnin lähteenä

Tuetaan liikkumista ja tuotetaan matalan kynnyksen liikuntapalveluita kuntalaisten näkemykset huomioiden

Ylläpidetään ja tuetaan lukutaitoa

Ehkäistään päihde- ja rahapelihaittoja

Esimerkkejä indikaattoriesta ja

arviointikeinoista:

- **Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista**
- **Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, % 8. ja 9. luokan oppilaista**
- **Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista**
- **Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus)**
- **Sairastavuusindeksi, ikävakioitu**
- **Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100%:n alkoholina, litraa**

Teema 1: Hyvinvointia luonnon keskellä

Tavoitteet:

Kehitetään kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa ja johtamista näyttöön perustuen

Lisätään kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tehtävän työn näkyvyyttä ja hyvinvointiviestintää

Huolehditaan tiedonkulusta kolmannen sektorin toimijoiden kanssa

Esimerkkejä indikaattoreista ja arviointikeinoista:

- HYTE-kerroin
- Kunnan oma tiedonkeruu (mm. hyvinvointikysely)
- Hyvinvointiviestinnän vuosisuunnitelma
- Yhteistyörakenteet

Teema 2: Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana

Tavoitteet:

Vaalitaan yhteistyöverkostoja kolmannen sektorin kanssa

Tuetaan tammelalaisia ja Tammelassa toimivia yhdistyksiä ja yhteisöjä sekä toimitaan yhdistystoiminnan mahdollistajana

Edistetään hyvinvointia tukemalla vapaaehtoistoimintaa

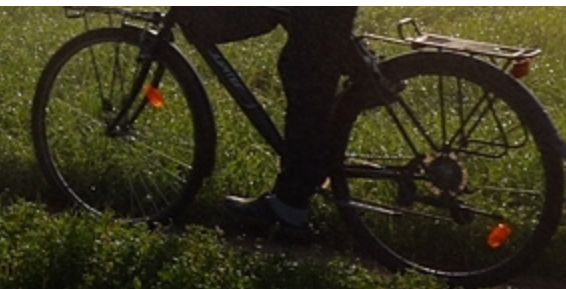
Tuetaan kuntalaisten osallisuutta ja osallisuuden kokemuksia

Kirjasto edistää hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa tukemalla lukemista ja lukutaitoa sekä tiedon ja kulttuurin saavutettavuutta

Esimerkkejä indikaattoreista ja

arviointikeinoista:

- Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Paljon vaikeuksia lukemisessa, laskemisessa tai kirjoittamisessa, % 4. ja 5. luokan oppilaista
- Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä
- Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25-64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä
- Kirjastoauton varausmäärät

Teema 3: Aktiivinen ja yhteisöllinen arki

Hyvinvointia luonnon keskellä

**Tuetaan lasten ja nuorten
liikkumista ja fyysistä
aktiivisuutta ja turvataan
mahdollisuus harrastamiseen**

**Kannustetaan lapsia, nuoria ja
lapsiperheitä ylläpitämään
säännöllistä ja monipuolista
ravitsemusta**

**Tuetaan lasten ja nuorten
mielen hyvinvointia ja
ennaltaehkäistään kiusaamista
ja syrjintää
Ennaltaehkäistään lasten ja
nuorten päihteiden käyttöä ja
rahapelaamista**

Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana

**Kunnan sisäiset rakenteet tukevat lasten, nuorten ja lapsiperheiden arjen
tukemiseksi tehtävää työtä**

Aktiivinen ja yhteisöllinen arki

Varmistetaan nuorille turvallinen paikka vapaa-ajan viettoon

**Huolehditaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden osallisuuden ja
vaikutusmahdollisuuksien toteutumisesta**

**Kirjasto edistää lasten ja nuorten kulttuurin yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta
edistäen lukemista, lukutaitoa ja tiedon saatavuutta**

**Lasten ja nuorten
hyvinvointisuunnitelma**

Hyvinvointia luonnon keskellä

Tuetaan mielen hyvinvointia ja vähennetään yksinäisyyttä

Kannustetaan ikääntyviä ylläpitämään terveellisiä elintapoja, monipuolista ravitsemusta sekä liikunnallista ja aktiivista arkea

Ehkäistään ikääntyneiden kaatumisia ja loukkaantumisia

Tuetaan ikääntyvien päihteettömyyttä ja ennaltaehkäistään päihde- ja rahapelihaittoja

Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana

Tehdään etsivän senioritoiminnan hankkeen mukaista työtä Tammelan yksinäisten vanhusten tukemiseksi

Huomioidaan ikääntyvien tarpeet hyvinvointiviestinnän toteuttamisessa

Aktiivinen ja yhteisöllinen arki

Tuetaan ikääntyvän väestön turvallisuuden tunnetta, osallisuutta ja itsenäistä selviytymistä arjessa

Kirjasto edistää ikäihmisten lukemista ja tiedon saatavuutta

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointia luonnon keskellä

**Tuotetaan kuntalaisten toiveet
huomioivia kulttuurielämyksiä
ympäri vuoden keskellä
Tammelan kaunista
luontomaisemaa**

Rakenteet ja viestintä hyvinvoinnin turvana

**Kulttuurihyvinvointi näkyy osana kunnan hallinnollisia rakenteita ja
toimintatapoja
Toteutetaan monipuolista viestintää tammelalaisesta kulttuurielämästä**

Aktiivinen ja yhteisöllinen arki

**Lisätään kulttuurin saavutettavuutta ja madalletaan kynnystä osallistua
kulttuurielämyksiin
Luodaan kuntalaisille ja järjestöille mahdollisuuksia osallistua
kulttuuripalveluiden suunnitteluun ja kulttuurin tekemiseen**

**Kulttuurihyvinvointisuunnitel
ma**